

**Міжнародний гуманітарний університет
Факультет стоматології та фармації
Кафедра загальної стоматології**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Терапевтична стоматологія

Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>221 «Стоматологія»</u>
Назва освітньої програми	<u>Стоматологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>третій (освітньо-науковий) рівень</u>

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Професор кафедри загальної стоматології, д.мед.н., професор Чумакова Юлія Геннадіївна	067 4851683	yuliyapar@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Терапевтична стоматологія – дисципліна, методи якої спрямовані на збереження здоров'я зубів, органів і тканин порожнини рота, відновлення їх анатомічної форми та фізіологічної функції, запобігання стоматологічним хворобам терапевтичними методами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання етіології, патогенезу, клінічних проявів захворювань зубів, тканин пародонта та слизової оболонки порожнини рота, методів їх лікування, а також загальнодержавних та індивідуальних профілактичних заходів щодо запобігання таким найпоширенішим захворюванням, як карієс зубів та його ускладнення і хвороби пародонта.

Метою викладання навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» на третьому (освітньо-науковому) рівні є глибоке переосмислення та поглиблення наявних теоретичних знань і удосконалення практичних навичок, отриманих здобувачами на другому (магістерському) рівні, підготовка висококваліфікованого лікаря-стоматолога, який здатний проводити на сучасному рівні діагностику, профілактику і лікування захворювань зубів, пародонта та слизової оболонки порожнини рота.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Терапевтична стоматологія» є вміння проводити сучасне обстеження стоматологічного хворого; виявляти у нього провідні синдроми і симптоми; обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз; аналізувати результати обстеження хворого та проводити диференціальну діагностику, формулювати остаточний діагноз основних захворювань; виявляти та

ідентифікувати прояви соматичних, інфекційних захворювань в порожнині рота; визначати характер та принципи лікування пацієнтів в клініці терапевтичної стоматології; виявляти різні клінічні варіанти перебігу та ускладнення найбільш поширених стоматологічних захворювань; проводити їх первинну та вторинну профілактику.

Передумови для вивчення дисципліни: Вивчення «Терапевтичної стоматології» ґрунтується на отриманих здобувачами на другому (магістерському) рівні знаннях з анатомії людини, гістології, цитології та ембріології, патологічної анатомії, біологічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, клінічної фармакології, патоморфології, патофізіології, внутрішньої медицини, дерматології, венерології, соціальної медицини та інтегрується з цими дисциплінами.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ, ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Терапевтична стоматологія» формуються наступні компетентності із передбачених освітньо-науковою програмою «Стоматологія»:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК-9. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК-1. Здатність розумітися в характеристиках та стандартах медичних технологій, що застосовуються в сучасній стоматології

ФК-2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези

ФК-5. Здатність знаходити і аналізувати необхідну інформацію для вирішення завдань, які важко формалізуються, та прийняття рішень в галузі стоматології

Навчальна дисципліна «Терапевтична стоматологія» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання (ПРН)**, передбачених освітньо-науковою програмою:

ПРН 3. Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення

ПРН 5. Розробляти дизайн та план наукового дослідження за спеціальністю «Стоматологія»

ПРН 9. Отримувати, аналізувати, оцінювати та використовувати ресурси, що мають відношення до вирішення наукових задач в стоматології

ПРН 16. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Усвідомлювати й розуміти загальні тенденції розвитку терапевтичної стоматології.
2. Демонструвати знання основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань у терапевтичній стоматології, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
3. Знати основи застосування елементів теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, демонструвати систематичне сприйняття та розуміння системи теоретичних чи практичних знань в галузі дослідження.

Уміння:

4. Створювати та пояснювати нові знання шляхом проведення дослідження, розширювати передові напрями галузі знань.
5. Критично використовувати наукові теорії та засвоєні теоретичні знання при розв'язанні практичних дослідницьких завдань, обирати й використовувати відповідні засоби для побудови дослідження.
6. Визначати завдання дослідницького пошуку та ефективно планувати час для отримання необхідних результатів, організувати й аналізувати свою дослідницько-пошукову діяльність.
7. Демонструвати спроможність брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в сфері стоматології та охорони здоров'я.

Навички:

8. Демонструвати лідерство у розробці та упровадженні інновацій і їх використанні у професійній діяльності.
9. З дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації.
10. Демонструвати етичну поведінку в дотриманні принципів наукового дослідження.
11. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денна форма / заочна форма навчання)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	10 / 8	30 / 16	50 / 66	1	1 / 2	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Семестр	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
		денна форма				заочна форма			
		усього	у тому числі			усього	у тому числі		
лекції	практ. заняття		самостійна робота	лекції	практ. заняття		самостійна робота		
I семестр	Тема 1. Сучасні методи обстеження стоматологічного хворого	12	-	6	6	12	-	2	10
	Тема 2. Ураження твердих тканин зубів (карієс, некаріозні ураження)	16	2	4	10	14	2	2	10
	Тема 3. Захворювання ендодонта (пульпіт, періодонтит)	17	2	4	11	19	2	4	13
Разом за I семестр		45	4	14	27	45	4	8	33
II семестр	Тема 4. Хвороби пародонта	12	2	4	6	8	-	2	6
	Тема 5. Захворювання слизової оболонки порожнини рота	22	2	8	12	23	2	4	17
	Тема 6. Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики основних стоматологічних захворювань	11	2	4	5	14	2	2	10
Разом за II семестр		45	6	16	23	45	4	8	33
Усього годин		90	10	30	50	90	8	16	66
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ: I семестр – залік; II семестр - екзамен									

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Аспіранти отримують теми та питання за конкретними модулями, основну і додаткову літературу, методичні рекомендації, завдання та інформацію про їх оцінювання. Навчання проводиться в аудиторіях МГУ (лекції, теоретичні семінари) та дистанційно з використанням он-лайн платформи ZOOM. Для пошуку та аналізу інформації, оформлення індивідуальних завдань у аспірантів є можливість користуватися університетськими комп'ютерними класами, технічними засобами навчання та бібліотекою.

Практичні заняття з клінічних тем проводяться безпосередньо в стоматологічних кабінетах Університетської клініки МГУ з необхідним обладнанням та устаткуванням для можливості консультування та лікувального прийому тематичних хворих (пацієнто-орієнтоване навчання).

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семестр	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
I семестр	Тема 1. Сучасні методи обстеження стоматологічного хворого 1. Обстеження стоматологічного хворого: суб'єктивні та об'єктивні основні та додаткові методи. 2. Медична документація терапевтичного стоматологічного прийому. Історія хвороби як медичний,	6	2

	юридичний та науковий документ.		
	<p>Тема 2. Ураження твердих тканин зубів (карієс, некаріозні ураження)</p> <p>1. Карієс зуба. Сучасні уявлення про етіологію і патогенез, патоморфологічні ознаки. Інноваційні методи профілактики і лікування карієсу зубів.</p> <p>2. Некаріозні ураження зубів. Класифікації. Флюороз: ендемічні зони в Україні, методи лікування. Гіперестезія твердих тканин зубів, сучасні десенситайзери.</p>	4	2
	<p>Тема 3. Захворювання ендодонта (пульпіт, періодонтит)</p> <p>1. Пульпіт. Сучасна класифікація. Зворотні та незворотні форми, клінічні і патоморфологічні ознаки. Диференціальна діагностика.</p> <p>2. Методи лікування пульпіту залежно від форми, перебігу та загального стану пацієнта (біологічний, ампутаційний, екстирпаційний). Основи сучасної ендодонтичної практики.</p> <p>3. Знеболення при лікуванні пульпіту: види, показання. Групи анестетиків, механізм дії, порівняльна характеристика щодо ефективності та токсичності.</p> <p>4. Періодонтит: класифікація, клініка, патоморфологічні і рентгенологічні ознаки, диференціальна діагностика різних форм, методи лікування.</p>	4	4
II семестр	<p>Тема 4. Хвороби пародонта</p> <p>1. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез захворювань пародонта. Загальні і місцеві фактори ризику.</p> <p>2. Систематика хвороб пародонта. Сучасна Міжнародна класифікація захворювань і станів тканин пародонта і периімплантних тканин (EFP & AAP World Workshop, 2017).</p> <p>3. Гінгівіти. Генералізований пародонтит. Клініка, диференціальна діагностика.</p> <p>4. Сучасні міжнародні протоколи лікування пародонтиту. Алгоритм лікування: системна (діагностична) фаза; етіологічна (гігієнічна) фаза; корегуюча та реконструктивна терапія; підтримуюча терапія.</p>	4	2
	<p>Тема 5. Захворювання слизової оболонки порожнини рота</p> <p>1. Анатомо-фізіологічні, гістологічні особливості слизової оболонки порожнини рота (СОПР) та червоної кайми губ. Первинні та вторинні елементи ураження.</p> <p>2. Травматичні ураження СОПР. Клініка, діагностика, лікування та профілактика.</p> <p>3. Вірусні інфекції: прояви на СОПР, клініка, діагностика, тактика лікування (герпетична інфекція, ВІЛ-інфекція, інфекційний мононуклеоз, COVID-19) .</p> <p>4. Бактеріальні інфекції: прояви на СОПР, клініка, діагностика, тактика лікування (виразково-некротичний гінгівіт, стоматит; дифтерія, скарлатина, туберкульоз, сифіліс).</p> <p>5. Грибкові ураження СОПР: клініка, діагностика, лікування та профілактика.</p> <p>6. Алергічні захворювання СОПР: клініка, діагностика, лікування (багатоформна ексудативна еритема, хронічний рецидивуючий афтозний стоматит).</p> <p>7. Зміни СОПР при дерматозах з аутоімунним компонентом: клініка, діагностика, тактика лікування (пухирчатка, пемфігоїди, червоний плесканий лишай, червоний вовчак).</p> <p>8. Первинні глосити. Десквамативний та ромбоподібний глосит. Складчастий та волосатий язик. Клініка, діагностика, лікування.</p>	8	4

	9. Хейліти. Етіологія, клініка, діагностика, лікування та профілактика. 10. Передракові захворювання СОПР та червоної кайми губ. Класифікація. Патоморфологічна діагностика. Прогноз та профілактика передракових захворювань.		
	Тема 6. Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики основних стоматологічних захворювань 1. Сучасна рентгенологічна діагностика стоматологічних захворювань. Конусно-променева комп'ютерна томографія: аналіз результатів. 2. Зміни кольору зубів (дисколорити) та методи їх усунення. Сучасні методи відбілювання та реставрації зубів. 3. Лазерні технології в діагностиці та лікуванні стоматологічних захворювань.	4	2
	Всього	30	16

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи аспірантів при вивченні дисципліни «Терапевтична стоматологія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді реферату, опису клінічних випадків, історій хвороб тематичних пацієнтів з представленням даних додаткових (рентгенологічних, лабораторних, функціональних) та спеціальних методів обстеження.
7. Підготовка до підсумкового контролю (заліку, іспиту).

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

Семестр	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
I семестр	Тема 1. Сучасні методи обстеження стоматологічного хворого Схема обстеження стоматологічного хворого. Суб'єктивне обстеження: скарги, анамнез захворювання та життя. Характеристика больового синдрому при різних ураженнях зубів. Клінічні методи обстеження, їх значення для діагностики захворювань порожнини рота. Обстеження місця захворювання (Locus morbi). Допоміжні методи обстеження: термодіагностика, електроодонтодіагностика, карієс – маркування, тощо. Рентгенологічна, люмінесцентна та транслюмінаційна діагностика, комп'ютерна томографія: показання, особливості проведення.	6	10

<p>Лабораторні методи обстеження стоматологічного пацієнта. Сучасні методи визначення гігієнічного стану ротової порожнини. Методи індикації мікробної біоплівки. Реферат за обраною тематикою, дотичною до дисертаційного дослідження (<i>погоджується з викладачем</i>)</p>		
<p>Тема 2. Ураження твердих тканин зубів (карієс, некаріозні ураження) Карієс зуба. Статистичні показники захворюваності. Класифікація карієсу. Структурна та функціональна резистентність твердих тканин зуба (ТЕР-тест). Патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика різних форм гострого і хронічного карієсу (початковий, поверхневий, середній, глибокий). Лікування гострого та хронічного початкового карієсу. Медикаментозні засоби: групи, властивості, особливості використання. Методики проведення ремінералізуючої терапії. Односеансний та двоохсеансний методи лікування гострого глибокого карієсу. Лікувальні прокладки: групи, властивості, методики використання. Профілактика карієсу. Значення індивідуальної та суспільної профілактики. Засоби профілактики. Організація профілактики карієсу зубів у осіб декретованих груп населення. Оцінка ефективності. Некаріозні ураження зубів. Патоморфологія, клініка та діагностика некаріозних уражень, що виникають до прорізування зубів: гіпоплазія, гіперплазія, ендемічний флюороз, аномалії розвитку зубів. Лікування. Патоморфологія, клініка, діагностика та лікування некаріозних уражень, що виникають після прорізування зубів: ерозія емалі, клиноподібний дефект, підвищена стертість, некроз твердих тканин зуба. Травма зубів. Написання історії хвороби – Картки амбулаторного хворого на різні форми карієсу та некаріозних уражень Підсумковий тестовий контроль</p>	10	10
<p>Тема 3. Захворювання ендодонта (пульпіт, періодонтит) Пульпіт. Етіологія, патогенез, класифікація. Патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика гострих пульпітів (гіперемія пульпи, обмежений, травматичний, дифузний, гнійний). Патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика хронічних пульпітів (фіброзний, гіпертрофічний, гангренозний, конкрементозний). Загострення хронічного пульпіту: патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Консервативний метод лікування пульпіту (біологічний), показання до застосування. Етапи лікування. Вітальний ампутаційний метод лікування пульпіту, показання, етапи проведення. Вітальний екстирпаційний метод лікування пульпіту, показання, етапи проведення. Девітальна екстирпація пульпи, показання, етапи лікування. Медикаментозні засоби для девіталізації пульпи, механізм дії, особливості використання. Методи інструментальної та медикаментозної обробки непрохідних кореневих каналів. Силери та філери для пломбування кореневих каналів при пульпіті: групи, властивості, показання до застосування. Способи пломбування кореневих каналів при лікуванні пульпіту: методом центрального штифта,</p>	11	13

	<p>латеральної конденсації гутаперчі, холодної і теплої вертикальної конденсації гутаперчі. Періодонтит: етіологія, патогенез, класифікація. Гострі верхівкові періодонтити (медикаментозний, травматичний, інфекційний – серозний, гнійний): патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Хронічні верхівкові періодонтити (фіброзний, гранулюючий, гранулематозний): патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Загострення хронічних форм верхівкового періодонтиту: етіологія, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Верхівковий періодонтит, ускладнений періоститом. Лікування гострого серозного та гнійного верхівкового періодонтиту. Невідкладна допомога. Послідовність та особливості етапів лікування. Антидот-терапія. Сучасні технології та інструменти для обробки кореневих каналів. Особливості пломбування. Лікування хронічних форм верхівкового періодонтиту однокорневих та багатокорневих зубів: принцип, послідовність та особливості етапів. Методи впливу на заапикальне вогнище інфекції. <u>Написання історії хвороби</u> – Картки амбулаторного хворого на різні форми пульпіту та періодонтиту <u>Підсумковий тестовий контроль</u></p>		
II семестр	<p>Тема 4. Хвороби пародонта Поняття пародонтології. Організація пародонтологічної допомоги хворим. Етіологія і патогенез запальних хвороб пародонта. Клініка, діагностика, лікування, профілактика папіліту, різних форм гінгівіту (катаральний, гіпертрофічний, виразковий), локалізованого пародонтиту. Етіологія і патогенез дистрофічно-запальних та дистрофічних хвороб пародонта. Генералізований пародонтит, пародонтоз: клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Загальні принципи та фази лікування пацієнтів із хворобами пародонта. Складання плану лікування. Професійна гігієна порожнини рота, її складові, професійні засоби гігієни порожнини рота. <u>Підсумковий тестовий контроль</u></p>	6	6
	<p>Тема 5. Захворювання слизової оболонки порожнини рота Класифікації захворювань слизової оболонки порожнини рота. Аутоінфекційні стоматити. Первинний гострий катаральний стоматит. Гострий герпетичний стоматит. Гострий афтозний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Зміни СОПР при хворобах травного каналу (виразкова хвороба, гастрити, ентерити, коліти, хронічний гепатит). Тактика лікаря-стоматолога. Зміни СОПР при хворобах серцево-судинної системи (недостатність кровообігу, артеріальна гіпертензія). Тактика лікаря-стоматолога. Зміни СОПР при захворюваннях ендокринної системи (акромегалія, хвороба Іценко-Кушінга, цукровий діабет). Ксеростомія. Тактика лікаря-стоматолога. Зміни СОПР при захворюваннях крові і кровотворних органів. Лейкемії. Агранулоцитоз. Анемії. Хвороба Вакеза. Хвороба Верльгофа, гемофілія. Тактика лікаря-стоматолога.</p>	12	17

	<p>Зміни СОПР при гіпо- та авітамінозах А, С, групи В та РР. Тактика лікаря-стоматолога. Анафілактичний шок. набряк Квінке. Причини виникнення, клінічні прояви, надання екстреної допомоги. Алергічні медикаментозні стоматити. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика. Неврогенні захворювання язика. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика. Стоматогенна хроніоінтоксикація. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика. <u>Написання історії хвороби</u> пацієнта із захворюванням слизової оболонки порожнини рота <u>Підсумковий тестовий контроль</u></p>		
	<p>Тема 6. Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики основних стоматологічних захворювань Сучасні методи відбілювання та реставрації зубів з некаріозними ураженнями. Сучасні методи лікування та профілактики карієсу зубів. Сучасні технології лікування пульпітів і періодонтитів. Використання фізичних факторів в діагностиці та лікуванні дистрофічно-запальних та дистрофічних хвороб пародонта. Диференціальна діагностика ускладнень лікарської терапії, що пов'язані з алергією. Тактика лікаря-стоматолога. Надання невідкладної допомоги. Невідкладні стани на стоматологічному прийомі: причини виникнення, клінічні прояви, лікарська допомога. <u>Реферат</u> на одну із запропонованих тем (<i>погоджується з викладачем</i>)</p>	5	10
	Всього	50	66

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
<p>поточний контроль, який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань</p>	50%
<p>підсумковий контроль, який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку)</p>	50%

Методи діагностики знань (контролю)	<p>фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит (залік)</p>
--	--

Питання до іспиту

1. Сучасне уявлення про етіологію, патогенез, клініку, діагностику некаріозних уражень зубів, що виникають в період формування зубних зачатків: гіпоплазія та флюороз зубів.
2. Сучасне уявлення про етіологію, патогенез, клініку, діагностику некаріозних уражень зубів, що виникають після прорізування зубів: клиноподібний дефект, ерозія твердих тканин зубів, некроз твердих тканин зубів.
3. Гіперестезія твердих тканин зуба. Клініка, діагностика, сучасні методи лікування.
4. Травми зубів: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
5. Сучасні методи відбілювання зубів. Вплив фізичних факторів.
6. Карієс зуба. Показники ураження зубів карієсом, їх значення в організації стоматологічної допомоги населенню.
7. Сучасні уявлення про етіологію і патогенез карієсу зубів.
8. Класифікація карієсу. Диференційна діагностика каріозних уражень зубів.
9. Сучасні методи лікування та відновлення зубів з каріозними ураженнями.
10. Профілактика карієсу: види, способи застосування.
11. Пульпіт: етіологія, патогенез. Класифікація пульпіту.
12. Диференціальна діагностика пульпітів.
13. Консервативний метод лікування пульпіту. Показання, лікувальні засоби, механізм дії на пульпу, методика лікування.
14. Хірургічні методи лікування пульпіту. Знеболення. Різновиди, показання до застосування.
15. Етіологія та патогенез періодонтиту. Класифікація.
16. Диференціальна діагностика періодонтитів. Рентгендіагностика.
17. Особливості та основні етапи лікування періодонтиту. Сучасні технології інструментальної та медикаментозної обробки корневих каналів.
18. Фізичні методи в комплексному лікуванні пульпіту та періодонтиту.
19. Сучасні класифікації захворювань пародонта.
20. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез захворювань пародонта. Роль місцевих та загальних факторів.
21. Мікробна біоплівка. Механізм утворення, структура, склад мікроорганізмів. Методики видалення біоплівки.
22. Диференціальна діагностика захворювань пародонта.
23. Місцеві втручання при лікуванні хвороб пародонта. Способи видалення зубних відкладень. Кюретаж пародонтальних кишень, методика проведення. Застосування лікарських речовин.
24. Загальне лікування пародонтиту. Показання. Вибір лікарських препаратів.
25. Профілактика захворювань пародонта.
26. Хвороби слизової оболонки порожнини рота. Класифікація.
27. Первинні стоматити, що викликаються внаслідок дії механічної, хімічної та фізичної травми. Патогенез, клініка, діагностика, лікування.
28. Інфекційні (аутоінфекційні) стоматити. Причини виникнення, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
29. Кандидоз слизової оболонки порожнини рота. Причини. Клініка, діагностика, лікування, профілактика.
30. Ураження слизової оболонки порожнини рота при ВІЛ-інфекції. Клініка, діагностика, лікування.
31. Прояви туберкульозу в порожнині рота. Діагностика, диференціальна діагностика, лікування.
32. Прояви сифілісу в порожнині рота. Діагностика, диференціальна діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
33. Пухирчатка. Прояви в порожнині рота. Клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.

34. Червоний плесканий лишай. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
35. Ураження слизової оболонки порожнини рота при патології травного каналу, серцево-судинної, ендокринної, нервової систем. Клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.
36. Ураження слизової оболонки порожнини рота при лейкоміях, агранулоцитозі. Діагностика, диференціальна діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
37. Прояви перніціозної анемії в порожнині рота. Діагностика, диференціальна діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
38. Алергічні стоматити. Діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.
39. Десквамативний і ромбоподібний глосит. Складчастий та волосатий язик. Етіологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.
40. Глосалгія, глосодинія. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.
41. Первинні хейліти. Гландулярний, ексфолюативний хейліти. Етіологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.
42. Актинічний хейліт. Екзематозний хейліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
43. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та червоної кайми губ. Класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка рефератів, історій хвороб	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота аспіранта)			
1.3. Підготовка реферату (або презентації) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) реферату (або презентації)	10

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача з аспірантами

1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання тестових завдань			
1.2. Підготовка тестових завдань	-//-	Перевірка тестових завдань	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка рефератів, історій хвороб	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота аспіранта)			
1.4. Підготовка реферату (або презентації) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) реферату (або презентації) під час ІКР	5
1.5. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ здобувачів наукового ступеню доктора філософії

Оцінювання успішності навчання здобувачів наукового ступеню доктора філософії здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно в національну шкалу («зараховано», «не зараховано») та шкалу Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Рівень знань оцінюється:

- «зараховано», «відмінно» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та практичних заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (або презентацію) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «зараховано», «добре» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та практичних заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (або презентацію) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «зараховано», «добре» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату (або презентації) та активність у науково-дослідній роботі;

- «зараховано», «задовільно» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів;

- «зараховано», «задовільно» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє навчальним матеріалом на низькому рівні, на запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи;

- «не зараховано», «незадовільно з можливістю повторного складання» FX – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;

- «не зараховано», «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

Сума балів за 100-бальною шкалою	Шкала ЕКТС	Національна шкала	Оцінка за національною	
			для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	добре	
74-81	C	добре	задовільно	
64-73	D	задовільно		
60-63	E	достатньо		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторної здачі семестрового контролю	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	незадовільно	не зараховано

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- 1) Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид. 2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.
- 2) Терапевтична стоматологія. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсіс: підруч. для мед. ВНЗ III-IV рів. акред. / За ред. А.В. Борисенка. - К.: Медицина, 2010. – Т. 2. – 560 с.
- 3) Терапевтична стоматологія. Захворювання пародонта / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин – Київ: Медицина, 2018. – Т. 3. – 624 с.
- 4) Терапевтична стоматологія. Захворювання слизової оболонки порожнини рота / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.Ф. Сідельникова, О.Ф. Несин, Ж.І. Рахній - Київ: Медицина, 2010. – Т. 4. – 640 с.
- 5) Періодонтологія і захворювання слизової оболонки рота: in 2 volumes: підруч. для мед. ун-тів, інст., акад. / Борисенко А.В., Линовичка Л.В., Несин О.Ф. та ін.; за ред. А.В. Борисенка, 2018. - 624с.
- 6) Захворювання слизової оболонки ротової порожнини : навч. посіб. / І.І. Кириленко, І.В.Палійчук, М.М.Рожко. – К.: Медицина, 2016. – 352 с.
- 7) Невідкладні стани в стоматологічній практиці / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко // К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 224 с.
- 8) Клінічна фармакологія та фармакотерапія в стоматології : навч. посіб. / І.П.Мазур, М.В.Хайтович, Л.І.Голопихо. – ВСВ «Медицина». - 2018. – 376 с.

Допоміжна

- 9) Стандарти надання стоматологічної допомоги населенню України. Терапевтична стоматологія / П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Д.Р. Шиленко, Ю.І.Мастеров – Полтава, 2009. – Т. 1. – 157 с.
- 10) Хвороби шкіри обличчя і слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч. посіб. / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білоклицька. – К., 2007. – 271 с.
- 11) Додаткові методи обстеження у стоматології: навчальний посібник / Гасюк Н.В., Черняк В.В., Клітинська В.В., Бородач В.О. та ін. – Тернопіль, 2017. – 120 с.
- 12) Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача / А.К. Николишин. – Полтава: Дивосвіт, 2017. - 232 с.
- 13) Петрушанко Т.А. Стоматологические аспекты аллергии: Учебное пособие для иностранных студентов / Т.А. Петрушанко, Э.В. Николишина. К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2016. – 104 с.

Інтернет – ресурси

- 14) Англomовна текстова база даних медичних та біологічних публікацій: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
- 15) Academia.edu – соціальна мережа для співпраці вчених та пошуку наукових праць. Link: <https://www.academia.edu>
- 16) Google Scholar або Google Академія – вільна доступна пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. Link: <https://scholar.google.com>
- 17) ResearchGate - науковий портал та соціальна мережа, засіб співробітництва між вченими з будь-яких наукових дисциплін. Link: <https://www.researchgate.net>
- 18) ScienceDirect - одна з найбільших онлайн-колекцій опублікованих наукових досліджень. Link: <https://www.sciencedirect.com>
- 19) Scopus – бібліографічна і реферативна база наукових видань. Link: <https://www.scopus.com>
- 20) Web of Science – платформа, на якій розміщено бази наукової літератури і патентів. Link: <https://www.webofknowledge.com>
- 21) Національна наукова медична бібліотека України: <https://library.gov.ua/>